

Współwystępowanie różnych modeli duchowości w Kościele katolickim na przykładzie trzech ruchów odnowy katolickiej

Głównym celem badania jest eksploracja modeli duchowości występujących w trzech wyrazistych nurtach w obrębie Kościoła rzymskokatolickiego: w ruchu tradycji katolickiej, jednym z ruchów realizujących model duchowości kontemplacyjnej oraz jednym z katolickich ruchów charyzmatycznych. Projekt prowadzony jest w duchu socjologii relacyjnej, podkreślającej fundamentalny charakter relacji między wierzącymi a światem duchowym. W takim podejściu kluczowe dla zrozumienia doświadczenia religijnego badanych jest zrekonstruowanie sposobu, w jaki budują oni centralną dla chrześcijaństwa relację między wiernymi a Bogiem.

Badanie różnorodności modeli duchowości ma szczególne znaczenie dla zrozumienia współczesnego katolicyzmu, który opisywany jest jako wyznanie w coraz większym stopniu rozdrobnione. Kościół rzymskokatolicki oferuje swoim wiernym szeroki wachlarz możliwości realizowania indywidualnych preferencji religijnych. Od czasów Soboru Watykańskiego II obserwujemy powstawanie coraz większej ilości dobrowolnych wspólnot opartych na podobieństwach ich członków. Począwszy co najmniej od końca XX wieku powstawanie nowych ruchów w obrębie Kościoła katolickiego stanowi istotne zjawisko także w Polsce.

W takiej sytuacji badanie mechanizmów zróżnicowania ma kluczowe znaczenie dla zrozumienia współczesnego katolicyzmu. Przypadki wybrane do analizy reprezentują trzy odrębne, wyraziste nurty religijne w obrębie Kościoła katolickiego. Ich przedstawiciele realizują specyficzne modele duchowości, mogą więc stanowić odpowiednie źródło analizy.

Badania realizowane będą za pomocą metod jakościowych: częściowo ustrukturyzowanych indywidualnych wywiadów pogłębionych, obserwacji, a także analizy treści danych zastanych (publikacji i wypowiedzi członków badanych grup zarejestrowanych poza kontekstem badania). Pozwolą one na opisanie doświadczenia religijnego badanych w trzech podstawowych wymiarach:

1. w wymiarze praktyk: w jaki sposób konstruowana jest relacja między wiernymi a Bogiem? Jakich narzędzi używa się do nawiązania kontaktu ze światem duchowym?
2. w wymiarze legitymizacji praktyk: dlaczego pewne media uznawane są za skuteczne i prawomocne sposoby nawiązywania tego kontaktu?
3. w wymiarze wizji transcendencji: jaka wizja świata duchowego stoi za preferencjami w kwestii praktyk? Kim jest Bóg, z którym chcą nawiązać kontakt wierni?

Efektom analizy będzie, po pierwsze, adekwatne opisanie różnic występujących między badanymi grupami, uwzględniające nie tylko poziom praktyk, ale także ich uzasadnienie i stojącą za nimi wizję transcendencji. W ten sposób badanie przyczyni się do lepszego zrozumienia współczesnego polskiego katolicyzmu. Po drugie, dzięki zastosowaniu ustrukturyzowanej i zogniskowanej analizy prowadzonej metodą case study możliwe będzie wyciągnięcie wniosków ogólnych, i zaproponowanie teorii wyjaśniającej mechanizmy zróżnicowania między nurtami katolicyzmu.